

Σχήματα που αλλάζουν συνέχεια.

Το κείμενο είναι του Οδυσσέα Ιωάννου και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, στήλη ΤΟ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΙΩΑΝΝΟΥ, στις 15-09-2019.

Σε μία κουβέντα που είχα πρόσφατα με έναν φίλο, ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένο σε θέματα περιβάλλοντος, μου είπε: «Σε πενήντα το πολύ χρόνια θα είναι τόσο ραγδαίες οι εξελίξεις και τα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής, ώστε δεν θα έχουν κανένα νόημα οι ιδεολογικοί και κομματικοί διαχωρισμοί». Με αυτό εννοούσε ότι οι αναγκαστικές και ενίοτε πολύ βίαιες μετακινήσεις πληθυσμών από περιοχές που θα κινδυνεύουν με εξαφάνιση θα παρασύρουν όλες τις διαφορές, οι οποίες τότε θα φαίνονται δευτερεύουσες και πολυτελείς. Και για να φτάσω τη σκέψη του στην κατάληξή της, υποστήριζε πως τότε θα αναγκαστούμε όλοι να ομονοήσουμε και να ενωθούμε απέναντι στις στρατιές των απελπισμένων που θα έλθουν προς τα μέρη μας. Του απάντησα πως θεωρώ ότι τότε ακριβώς θα είναι η ώρα της ιδεολογίας, υπό την έννοια ότι τότε θα πρέπει να σταθούμε όλοι σε ένα ανάστημα που να τιμά τον άνθρωπο.

Κατ' αρχάς οι απελπισμένοι άνθρωποι που θέλουν να ζήσουν είναι νερό, δεν τους σταματάς πετώντας πέτρες στο ποτάμι, θα βρουν την έξοδο προς τα εκεί που υπάρχει ζωή. Όσοι ονειρεύονται φράχτες στα χερσαία σύνορα και διωκτικά σκάφη που θα βουλιάζουν πλοία προσφύγων στη θάλασσα έχουν στο μυαλό τους – πέρα από χαλασμένα κύτταρα – ένα σχέδιο με πολλά επιχειρησιακά κενά. Παράλληλα, η ιστορία της ανθρωπότητας είναι γεμάτη από μετακινήσεις πληθυσμών για διάφορους λόγους – αυτό δεν πρόκειται να αλλάξει και ουδείς έχει παντρευτεί έναν τόπο για πάντα.

Όλα αυτά, βέβαια, δεν πρόκειται να γίνουν από Παρασκευή σε Δευτέρα. Οι αλλαγές είναι αργές, ωστόσο η ρευστότητα ποτέ δεν διακόπηκε και καθημερινά συντελούνται μεταβολές, τόσο εδαφολογικές όσο και πληθυσμιακές. Ποτέ δεν σταμάτησε τίποτα, η κίνηση είναι διαρκής, τα σχήματα αλλάζουν σαν τη φωτιά στο τζάκι, απλά εμείς είμαστε φτιαγμένοι να βλέπουμε τον χρόνο στις διαστάσεις της δικής μας ελάχιστης ζωής. Ωστόσο, μελλοντικά

στις πόλεις και τα χωριά μας θα κυκλοφορούν άνθρωποι με προγόνους γεννημένους αλλού και όλοι μαζί– εκείνοι και εμείς – θα προσπαθούμε να ζήσουμε και να δημιουργήσουμε σε αυτόν τον τόπο. Ακριβώς σαν τους περισσότερους από εμάς σήμερα, που ούτε πάει το μυαλό μας σε ποιον τόπο μπορεί να γεννήθηκε η ρίζα μας είκοσι και τριάντα γενιές πίσω. Εκεί και τότε η ιδεολογία θα παίζει πρωταρχικό ρόλο. Και η φιλοσοφία επίσης. Τα μπαζωμένα σύνορα δεν κρατάνε μακριά τους απέξω αλλά φυλακισμένους τους από μέσα. Με όλες τις έννοιες.

ΕΡΩΤΗΣΗ ΠΟΥ ΔΙΑΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ :

Να αξιολογήσεις τον τίτλο του Κειμένου **ως προς τη σχέση του με το περιεχόμενο** (μονάδες 2) και **ως προς την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητά του, σε σχέση με την πρόθεση του αρθρογράφου** (μονάδες 3).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ :

Ο τίτλος του εν λόγω κειμένου «Σχήματα που αλλάζουν συνέχεια» εμφανίζει πολυσημία νοημάτων, εφόσον η λέξη σχήματα μπορεί να ερμηνευτεί ανάλογα με το **περικείμενο** (δηλαδή το **εξωγλωσσικό περιβάλλον** της διαμόρφωσης ενός κειμένου) και δεν προϊδεάζει τον αναγνώστη για το περιεχόμενο του κειμένου. Ωστόσο, ο τίτλος ερμηνεύεται από το περιεχόμενο και ειδικότερα επεξηγείται στην τρίτη παράγραφο (« Όλα αυτά βέβαια... ελάχιστης ζωής»), όπου ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται ότι «τα σχήματα» αποτελούν τις μετακινήσεις των πληθυσμών και την κατανομή των εθνικών ομάδων σε παγκόσμια κλίμακα. Πρόκειται για έναν συνυποδηλωτικό τίτλο, που εγείρει τη φαντασία του δέκτη και τον ευαισθητοποιεί, διότι το νόημα που υποκρύπτεται είναι διττό και αποπνέεται ένας συνειρμικός τόνος.

Επιπλέον, ο συγκεκριμένος τίτλος διαθέτει υψηλή επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα, εφόσον παροτρύνει τον αναγνώστη να προβληματιστεί και να έρθει αντιμέτωπος με το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής. Υπό αυτό το πρίσμα, υπηρετεί την πρόθεση της αρθρογράφου, που είναι να εγείρει τον προβληματισμό των δεκτών για το επίκαιρο φαινόμενο της πληθυσμιακής μετακίνησης των σύγχρονων ανθρώπων, καθώς και της στάσης που οφείλουν να τηρήσουν απέναντι σε αυτό.